

L'home que es va aturar davant de casa

La història dels Estats Units d'Amèrica (EUA) al llarg del segle XIX es caracteritza per l'expansió de l'home blanc, que avança ràpidament cap a l'oest, i per la quasi desaparició de les comunitats índies.

Els primers a penetrar en territori indi van ser els caçadors i els traficants de pells; a continuació, els miners i els ranxers van ocupar els indrets més productius; tot seguit, els agricultors s'encarregaren de fundar nous pobles, i, finalment, l'expansió industrial i l'arribada del ferrocarril afavoriren la creació de les grans ciutats.

Els ranxers eren ramaders que, amb el seu bestiar, ocupaven els territoris que l'exèrcit conqueria als indis. Vivien apartats dels nuclis de població i sovint es traslladaven per cercar millors pastures. Com que la seva situació era molt insegura, els ranxers anaven armats per tal de poder repel·lir qualsevol atac, ja fos dels indis o dels pistolers.

El conte que ara llegiràs està situat en aquest context històric. Ens parla de l'amistat que s'estableix entre Leo Mills, un jove ranxer, i Sam Hoppins, un home que s'atura al ranxo i s'hi estableix. Passat un temps, una visita inesperada farà que el jove ranxer i el seu avi dubtin de la identitat del foraster.

Sóc Leo Mills. Ara ja tinc tretze anys, i he viscut sempre aquí, a vint milles* d'Albuquerque, a l'estat de Nou Mèxic, en aquest país tan gran que es diu els Estats Units d'Amèrica.

Visc en un ranxo*, i tinc un estable* ple de cavalls;
 5 un bon ramat de vaques; camps de conreu i pastures;
 un pou d'aigua gelada a l'estiu i tèbia a l'hivern; un rifle per si les mosques –vull dir els llops i les guineus–; un parell de llibres que expliquen coses d'una terra, enllà del mar, que es diu Europa; un
 10 esquiol dins una gàbia, i un mirallet per fer la rateta* als ocells que salten per les branques. No tinc pares, perquè van morir tots dos, però, en canvi, tinc un avi i un amic.

a VOCABULARI

Vint milles. Aproximadament, 32 km.

Ranxo. Indret fora de poblament on viu una família dedicada a la ramaderia.

Estable. Quadra de bestiar.

Fer la rateta. Projectar els rajos del sol que es reflecteixen en un mirall.

Us vull explicar la història d'aquest amic meu... La cosa va començar ara fa un parell d'anys. Feia mesos que el pare acabava de morir i tot ens anava molt malament. L'avi era massa vell per a fer totes les feines del ranxo i jo era massa petit i, a més, no tenia ganes de treballar... Ara m'adono de com he canviat en aquests dos anys! Em passava tot el dia mirant els sants* dels meus llibres i després me n'anava a nedar en un gorg* de la riera. Llevat d'això, no m'agradava fer gran cosa més, i menys encara el que es relacionava amb segar el fenc* i fer-ne garbes*, tragar* l'aigua a l'estable i netejar les potes de les vaques...

Aquell dia jo m'estava enfilat a la cleda* que tanca el bestiar a l'aire lliure. Escoltava, tot distret, el cant d'uns ocells, i no vaig sentir que s'acostava aquell home a cavall fins que la seva veu em sobtà:

—Ei, minyó! Falta gaire per arribar a Albuquerque?

Vaig fer un bot, i per poc que no caic a l'abeurador*. Em vaig tombar. Era un home jove, d'uns 25 anys, amb el barret d'ales amples encasquetat al cap. Muntava un cavall blanc que tenia una taca negra al front. Un revòlver penjava d'un costat i una canana* feia de cinturó.

Quan va veure la meua cara de por, va esclafir a riure. L'avi el devia haver sentit, perquè de seguida va treure el cap per la porta.

—Què voleu?

Ell va dir que es deia Sam Hoppins i que si faltava gaire per Albuquerque. I l'avi li va contestar que amb la pinta de cansats que feien ell i el seu cavall, no creia pas que hi poguessin arribar amb claror de

a VOCABULARI

Mirant els sants. Mirant les il·lustracions, les imatges.

Gorg. Bassa que es forma en el llit d'un riu, principalment allà on cau una cascada.

Fenc. Herba seca, farratge.

Garbes. Feixos d'herba ben lligats.

Tragar. Transportar.

Cleda. Tancat fet amb llissons, troncs o canyes.

Abeurador. Recipient per donar aigua al bestiar.

Canana. Cartutxera.

dia, i que si volia, podia passar la nit a la pallissa*. I que si era capaç d'ajudar-lo a carregar uns sacs, encara tindria un bon sopar de propina.

40 El xicot no s'ho va fer dir dues vegades. El seu cavall, en quedar lliure, s'apropà a l'abeurador i va estar una estona sense aixecar el cap. I ell va treballar de valent. Sabia de què anaven, aquelles feines. En molt menys temps que cada dia, tot es va enllestir*. De tant en tant, quan passava pel meu costat i veia que jo no em movia, em feia l'ullet i deia:

45 –Quin secretari que tenim...!

L'endemà, quan ens vam llevar l'avi i jo, el vam trobar que ja havia repartit el fenc a l'estable, que havia canviat l'aigua de l'abeurador i que netejava la gropa* del seu cavall. Em vaig fixar en un detall: al lloc de la canana i el revòlver, només hi havia un cinturó. L'avi tam-

50 bé se'n devia adonar, perquè com aquell qui no diu res, va fer:

–Ep, mestre! No us voldríeu pas quedar fins demà? Veig que hi ha uns nuvolots per allà baix, i sempre són senyal de pluja...

Ell va dir que allò de mullar-se era la cosa que l'empipava més, i que, per un dia, es quedaria. Això sí, que no li agradava que li pares-

55 sin un plat a taula sense fer res, i que ens ajudaria una mica... Jo, quan veia el delit* amb què treballava, tot seguit se m'encomanaven les seves ganys i l'imitava en el que podia...

L'endemà, igualment, va matinar més que no pas l'avi i jo. L'avi es va plantar davant l'estable i ensumà l'aire:

60 –El vent fa una olor que em fa pensar que es girarà una tamborinada*... En aquesta època de l'any, són terribles les tempestes, aquí...

VOCABULARI

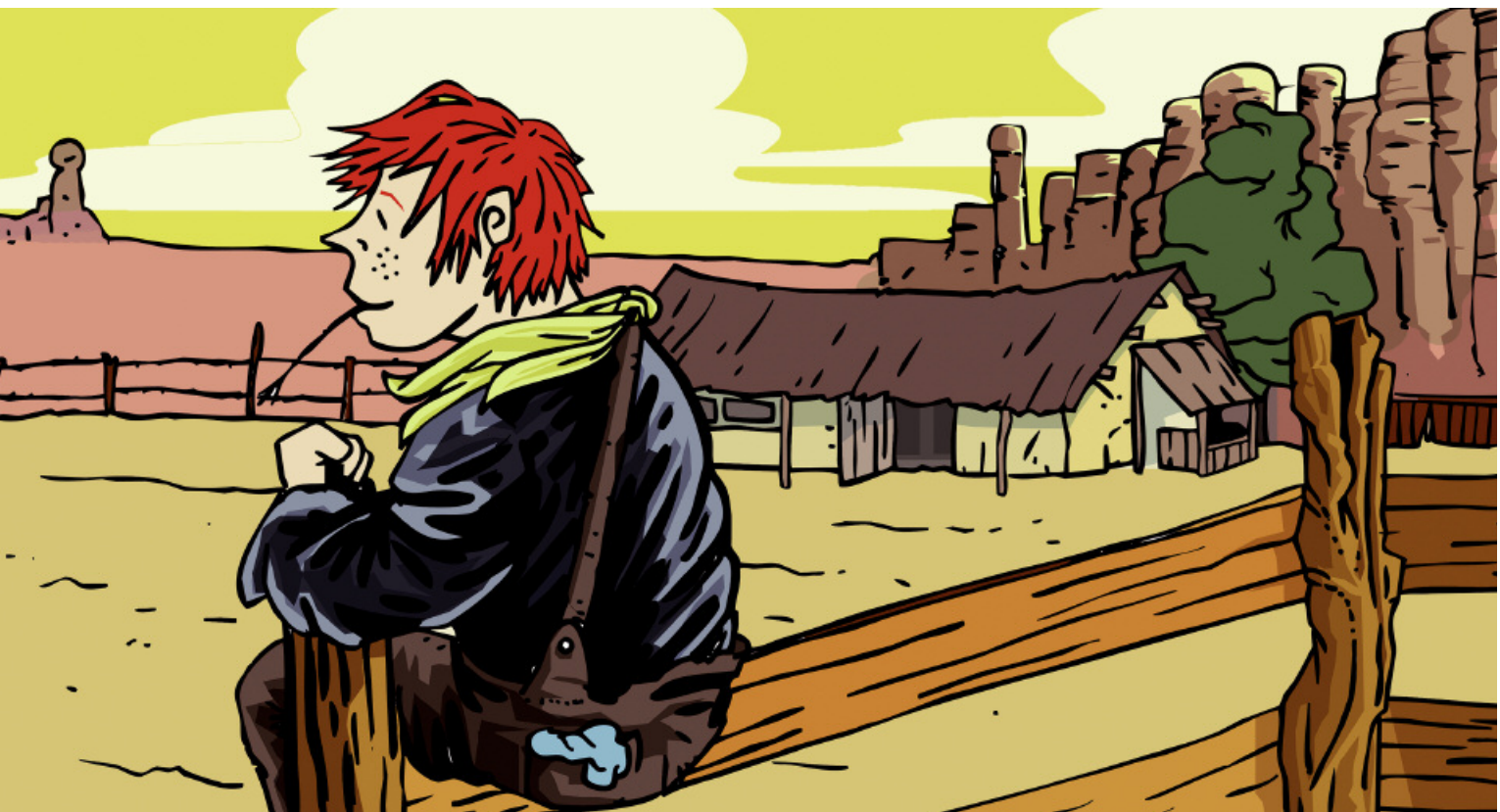
Pallissa. Cabanya o cobert on es guarda la palla i el fenc per al bestiar.

Enllestir. Acabar la feina.

Gropa. Part posterior de l'esquena, principalment dels cavalls.

Delit. Ànim, voluntat, predisposició.

Tamborinada. Tempesta amb llamps i trons, però amb poca pluja.

I el xicot va dir que el que l'empipava més eren les tempestes, i es va quedar... Així vam seguir uns dies. Un cop era el sol massa fort; un altre, el cavall blanc que semblava que no tenia el seu dia...

65 Al cap d'una setmana, sense buscar més excuses, el xicot es va quedar a treballar i a viure amb nosaltres. Érem els tres homes més ben avinguts* del món. Quan acabàvem la feina anàvem a nedar junts o a mirar els sants dels meus llibres, o sèiem i ell explicava històries de pellroges. L'avi semblava més jove. Tot s'havia rejuenit, a casa...! Vam
70 canviar els troncs de les cledes, vam pintar les parets del ranxo i sembrar més camps...

Ell i jo, cada dia, érem més amics. Sobretot des d'aquell que em va salvar la vida. Era un dia que hi havia hagut molta feina i que ell no havia pogut venir a nedar amb mi. Quan ell i l'avi van enllestir, Sam va
75 veure que era molt tard i que feia estona que ja hauria d'haver tornat. Va córrer amb el seu cavall cap al gorg. I va arribar just! Em va trobar amb l'esquena clavada contra un tronc d'un arbre, quiet, fascinat*, amb els ulls fixos en una serp tota tibada* que avançava lentament cap a mi.

—No et moguis, Leo!

80 I la va engrapar* quan ja la tenia a dos dits del nas. La va matar allí mateix, amb el ganivet, però el rèptil havia tingut temps de clavar-li l'ullal al braç. Li vaig lligar el seu mocador ben estret al voltant de la ferida i vam galopar cap al ranxo. Va posar el ganivet al foc i el va aplicar a la ferida quan el va veure roent*. Encara sento la pudor
85 de socarrim*. Encara li veig la cicatriu.

Però un dia que ell era fora, a Albuquerque, a vendre uns vedells, van passar tres homes a cavall. Tots tres tenien al pit una estrella que indica-

a VOCABULARI

Ben avinguts. Compennetrats.

Fascinat. Enlluernat, seduït.

Tibada. Dreta.

Engrapar. Agafar amb la mà.

Roent. Vermell del foc.

Socarrim. Cremat.

va que eren agents de la llei. Van dir que buscaven un tal Sam Hoppins. Jo anava a dir que vivia amb nosaltres, quan l'avi s'anticipà i va dir que no en coneixíem cap que es digués així. Van insistir. El van descriure. No hi havia cap dubte: era ben bé el nostre amic, el que buscaven...!

Vaig comprendre de seguida per què l'avi havia dit que no el coneixíem: era un fugitiu, perseguit per la justícia... Jo pensava que Sam no podia ser un malfactor. Vam discutir, l'avi i jo. Va dir que no el volia més a casa. Que ja havíem fet prou per ell amb aquella mentida.

Quan a mitja tarda el meu amic tornà, descarregà una pila de coses que havia comprat amb la venda dels vedells, i encara deixà sobre la taula tot de monedes d'argent*. Jo pensava que, de ser un lladre, hauria fugit amb aquells diners, i pensava, també, en tot el que m'havia explicat de l'amistat, que la millor cosa del món era tenir un amic —«com tu i jo, Leo», em deia—. Tenia ganes de plorar... Ell es va sorprendre amb les nostres cares llargues. L'avi no gosava* manar-li que marxés. Feia temps i no es decidia. Jo volia que s'atrevis a dir-li-ho... De sobte, van trucar a la porta. S'havia fet fosc. L'avi es posà a tremolar. Li va dir:

—Fuig, Sam...! Salta per la finestra. Et busquen...!

Però ell, estranyat, no es va moure. Es va obrir la porta i van entrar aquells homes. Jo em vaig tapar el rostre, no volia veure com desapareixien contra ell. Però no va passar res de tot això. Un d'ells va dir a l'avi:

—Mestre, sou el mentider més gran del món...!

—Hola, Sam...! Aquesta tarda el vell ens ha dit que no t'havia vist mai... Fa dies que et busquem! El xèrif* de Las Lunas s'ha retirat i et venim a oferir el càrrec que tu havies demanat fa temps...

a VOCABULARI

Argent. Plata.

Gosava. S'atrevia.

Xèrif. Persona que fa de cap de la policia d'alguns pobles nord-americans.

L'avi i jo ens miràvem. Quina planxa*! Com li explicaríem a Sam
115 que ens havíem pensat que era un criminal...? I, per un altre cantó,
ara vèiem que ens deixaria. Ens vam posar molt tristos... Però ell va
mirar les parets del ranxo i la llar de foc encesa, i l'avi, tan vell, i jo,
tan menut... I digué:

–No, ara ja tinc feina... Estic bé, aquí...

120 I quan els altres se'n van anar i nosaltres ens vam haver explicat,
ell va fer veure que s'enfadava molt perquè, va dir, la nostra obligació
era denunciar-lo si ens pensàvem que era un fugitiu...

És clar que les seves paraules no eren ben bé de debò, perquè a par-
tir d'aquell moment, Sam Hoppins, l'home que un dia es va aturar
125 davant de casa, va ser més amic meu que mai...

JOAQUIM CARBÓ: «L'home que es va aturar
davant de casa». *Cavall Fort*, núm. 100.

VOCABULARI

Planxa. Cosa que algú diu per equivocació i que el deixa en ridícul davant els altres.